

RECUILL DE PARÈMIES D'ÚS HABITUAL EN UNA FAMÍLIA SALTENCA (II)

DANIEL VIVERN LLADÓ
MONTSERRAT VIVERN LLADÓ
LUCRÈCIA VIVERN LLADÓ

Resum

Aquesta és la continuació d'un treball anterior amb més parèmies, adagis i aforismes diversos que els autors hem recollit del parlar habitual dels nostres pares i avis i que, per a les generacions actuals, ja són poc o gens coneguts, i menys encara usats. La majoria corresponen al català que s'usava a mitjan segle XX a l'àrea del Gironès, per bé que s'hi noten influències del parlar empordanès, i també del Pla de l'Estany i de la Garrotxa.

Paraules clau

adagis, català, Girona, parèmies, parla habitual.

Abstract

Continuation of a previous work with more ore paroemias, adages and aphorisms collected from our parents' and grandparents' everyday speech, most of which are no longer known, let alone used, by the young generations. Many of these sayings belong to the Catalan language used in the mid-20th century in the region of Girona, although some influences from NE Girona province subdialects can also be noticed.

Keywords

sayings, Catalan, Girona, paroemias, everyday speech.

Al volum LXIII (any 2022) dels *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins* vam publicar un primer recull de frases i expressions que ja de petits vam aprendre dels nostres pares i avis. Reiterem el nostre agraïment al filòleg i historiador Pep Vila pel seu incondicional suport, i no podem deixar d'esmentar també els comentaris elogiosos del filòleg i paremiologista Víctor Pàmies, a qui vam enviar el recull original –cap a 2.400 frases–, que va agrair enormement. Al cap d'un temps va incloure una selecció del recull al web *Paremiologia Catalana Digital Comparada*, amb la denominació «Recull de frases de Maria Teresa Lladó Coll».

Nosaltres vam continuar augmentant la nostra llista. I ens sorprèn que encara ara ens vinguin a la memòria expressions que no recordàvem.

Per situar el lector, recordem què dèiem en el recull anterior, pel que fa a l'origen geogràfic dels nostres familiars i la procedència del lèxic:

De la llista actual de 2.400 frases i expressions, n'hem fet una selecció exhaustiva. En primer lloc, perquè una part important consta de frases d'ús corrent sobretot a l'àrea del català oriental, i que ja es recullen en d'altres treballs i publicacions. En segon lloc, perquè algunes són "creacions" només intel·ligibles dins del nostre nucli familiar [...]. I, en tercer lloc, perquè es tracta de presentar només aquelles amb prou interès lexicològic, costumista i propi d'unes àrees geogràfiques determinades.

Tant la mare com el pare eren nascuts al veïnat de Salt (Gironès), i van viure en aquesta vila quasi tota la vida, llevat de temporades esporàdiques, com durant la Guerra Civil –que la mare va passar en part a casa dels avis materns, a Vilamarí (al Pla de l'Estany), i, en el cas del pare, a Barcelona per fer el servei militar. Pels orígens familiars, els seus idiolectes tenien les característiques pròpies del parlar de Girona i dels pobles propers, però amb indicis detectables del parlar de la Garrotxa i, sobretot, del Pla de l'Estany i de l'Alt Empordà, atesa la procedència de la majoria dels seus avantpassats. [...] Tot això va crear un "microlecte" que, encara avui, els tres germans fem servir inconscientment, de forma natural, i al qual només parem atenció quan algú de la nostra generació –o una mica més gran– reacciona amb curiositat a allò que hem dit "perquè, a casa, també ho dèiem!". Es tracta, indefectiblement, de persones de la mateixa àrea geogràfica. I constatem, després de la natural sensació de complicitat lingüística, que som segurament els darrers que farem servir i que entendrem aquella expressió.

El lector potser trobarà que les expressions que hem aplegat aquesta vegada són menys «*originals*» o, si es vol, d'ús potser una mica més general. Ens ha semblat, però, que tenen prou entitat –tant des del punt de vista de vocabulari com fonètic– perquè no s'acabin de perdre i puguin servir a algun investigador per afinar les seves recerques lexicogràfiques.

Les paraules en cursiva indiquen formes no normatives: localismes, dialectalismes, castellanismes, etc.

ALGUNES PECULIARITATS FONÈTIQUES

Cal fer un petit apunt sobre la fonètica peculiar dels nostres familiars, compartida per la majoria dels parlants de Girona i dels municipis veïns a mitjan segle xx. Era molt comú adaptar a la fonètica catalana els mots

castellans que se sobreposaven al nostre lèxic, un fenomen que ara es produeix a la inversa. Així, era corrent sentir paraules com «quefe» (*jefe*), «busson» (*buzón*), o fins i tot mots més «castissos», com «quirimèjies», pronunciat amb el so de «j» castellana.

Dins del camp fonètic català, és propi del parlar gironí l'ús d'«e» oberta en contextos on la majoria del català oriental realitza aquest so tancat. Diem «ès», «èll», però en canvi tanquem la «e» oberta en sufixos com -ència. Pronunciem, doncs, «paciència», «llicència»... També és propi de les nostres contrades l'escassa o nul·la distinció entre «o» oberta i tancada, amb un predomini considerable de la segona forma.

Quant a les consonants, sonoritzem la *essa* en determinats mots o contextos, com en «pessebre», que pronunciem «pesebre».

La iodització de la «ll» és força típica a Girona, i, com a les Illes, era corrent –i encara hi ha força parlants que ho fan– pronunciar «vui» per «vull», o «assoleiat» per «assollellat».

L'epèntesi –la inclusió d'un so extra dins d'una paraula, no exigint ni per l'arrel ni per l'adjunció d'un morfema– és un fenomen ben conegut en català. Per exemple, és corrent sentir «ideia» per «idea». Però és més propi del parlar gironí l'aparició d'una vocal neutra en contextos com en el futur de segons quins verbs. Així, és habitual la pronunciació «foteré», «foterem», per «fotré», «fotrem».

També hi ha variacions que, més que la fonètica, afecten la morfologia. No solament en l'àmbit familiar, sinó en d'altres parlants gironins, hem sentit sovint expressions com «falta que el *tròpiga*», en comptes de «falta que el trobi». Aquesta peculiar forma de subjuntiu ha estat motiu d'hilaritat per part de catalans d'altres zones lingüístiques, però a casa ho mantenim, potser inconscientment, per reivindicar el nostre propi dialecte.

CLASSIFICACIÓ I PRESENTACIÓ

En aquest segon recull hem fet servir la mateixa divisió per blocs «temàtics» que en el primer, i que són els següents:

- consells
- constatacions
- crítiques
- exclamacions
- insults, penjaments i ordres
- ironies
- lamentacions
- refranys i sentències

Consells

A dormir, que demà hi ha matines.
Abriga't o agafaràs una galipàndria que ni Déu hi serà a temps...
Aniràs a agafar el que no tens.¹
Aquí convindria una bona esterrejada.
Ara no són hores.
Busca la fama i *fote't* a jaure.
Li convé una bona estrijolada.
No badis, que aquest et vol ensabonar...
No siguis tan primmirat / No miris tan prim.
Rentat les mans, que aquí encara agafaràs la triquinosis.
S'ha d'agafar el toro per les banyes.
S'ha d'anar amb peus de plom.
S'ha de ballar el ball que toquen.
S'ha de tenir sempre un roc a la faixa.
Sempre s'ha de tenir un as a la màniga.
Te'n veuràs un bull.
Vigila, que t'aixecaran la camisa.

Constatacions

Això és anar a fer el paperina.
Això és canviar pets per merda.
Això és de mira'm i no em toquis.
Això és de pronòstic reservat.
Això és pitjor que un calvari.
Això és tenir molt mala fe.
Això és un dona-me'n, dona-me'n.²
Això és un foc d'encenalls.
Això ja és un gran què.
Això no està gaire catòlic.
Això no ho faria ni borratxo / No hi aniria ni borratxa.
Això no veurà més la llum del Sol.

¹ Es diu com a advertència a algú que va a algun lloc sense gaire higiene.

² Es remarca que hi ha molta abundància d'una cosa.

Això portarà cua.
 Això que passa és molt gruixut.
 Això sembla a can Trenta.
 Això sembla el miracle dels pans i els peixos.
 Això són *cuentos* a la vora del foc.
 Això són faves comptades.
 Això són figues d'un altre paner.
 Això són flors i violes.
 Algun dia tindràs un mal *tanto*.
 Allà et *canaran*.³
 Amb aquest *estornicar* ja hauràs agafat una calipàndria.
 Anava conill de pèl a pèl.
 Anava tot *trico-trico*.⁴
 Anem a recés.
 Anem enrere com els crancs.
 Aquell ja ha acabat els torrons.
 Aquell no hi és tot.
 Aquest ha tret la rifa.
 Aquest ha vist el món per un forat.
 Aquest ja repapieja.
 Aquest té la mà molt llarga.
 Aquest té la *paiella* pel mànec.
 Aquestes plantes quedaran escaldufades.
 Aquests lliguen els gossos amb *llangonisses*.
 Aquí s'armarà la de San Quintín.
 Ara li ve la caguera.
 Ara ve la sardana del lluïment.
 Arrapada com una llagasta.
 Cada terra fa sa guerra.
 Calla com un mort.
 Cauen com mosques.
 Corre com una centella.
 D'aquesta no se'n salva ni *Cristo*.
 De seguida és dit.

³ T'estafaran, o et faran pagar un preu molt elevat.

⁴ Tranquil i a bon ritme.

De seguida s'engresca.
El farà fora amb patinet.
El té agafat pel ganyot.
El va deixar a l'alçada del betum.
El va engegar a dida.
El va *enreverd* pel clatell.
El va fotre fora amb caixes *destemplades*.
El vaig veure *d'esgallimpant*.⁵
Els fotran al pacte de la fam.
Els hi volen fer la llesca.
Els podrien posar esquena per esquena.
Els ulls li sortien del cap.
Em deixaria arrencar un queixal.
Em deixaria tallar un dit de la mà.
Em va caure l'ànima als peus.
Em va deixar amb la paraula a la boca.
Em va fer enriolar...!
En diu uns penjaments...
En duu a cents i milers / a cabassats.
En fuig com el dimoni de la creu.
En gasta més que no en compra.
Ens les veurem magres.
En sap un niu.
En sortirà escaldat.
En té cada una...
Encara sembla que el sento / que el veig.
Entén la «a» per la «b».
Era pobre de solemnitat.
És car de veure.
És com anar a buscar aigua amb un cistell.
És com la pell de Barrabàs.
És com tancar amb una feixina.
És com un bocoi.
És com un dimoni escuat.
És com un espiadimonis.

⁵ De cua d'ull, al passar.

És com un senglar.
 És com una anguila / una fura.
 És com una plaga d'Egipte.
 És com una taronja sense suc.
 És de la raça calé.
 És de mal ferrar.
 És de pa sucats amb oli.
 És de pinyó *fixe*.
 És del morro fort.
 És del *sunsum corda*.⁶
 Es fa un cabdell.
 És feliç com un anís.
 És fet i deixat estar.
 És fet i pastat a ... (nom d'una persona).
 Es formarà un cacau de Maria Santíssima.
 És fort com un roure.
 Es fotrà una castanya que no el trobaran / que quedarà distret...
 Es fotran els plats pel cap.
 Es gira com un mitjó.
 És l'ase dels cops.
 És l'esca del pecat.
 És la llei de l'embut.
 És lleig com un pecat.
 Es menjaria un bou amb banyes i tot.
 És més conegut que la Monyos.
 És més gros que el campanar de Reus.
 És més llarg que un dia sense pa.
 És més mort que viu.
 És més pobre que una rata.
 És més puta que bonic.
 És més tort que la carretera de Tossa.
 És més vell que l'anar a peu.
 És molt cançoner.
 És molt dur de pelar.

⁶ Pronúncia imitant l'expressió de la missa en llatí «sursum corda», en referir-se a algú molt missaire.

És molt primmirada.
És molt recargolat.
És negre com el carbó / com el sutge.
Es pensa que em mamo el dit.
Es pensa que és a cal sogre.
Es pensa que és el rei Pepet.
És per aquí *grillejant*.⁷
És petit com un cop de puny.
És pitjor que sant Tomàs.
És prim com un gànguïl.
És ros / rossa com un fil d'or.
És tancat i barrat.
Es trencarà la crisma.
Es treu el menjar de la boca.
Es treu les puces de sobre.
És un belluguet.
És un cas com un cabàs.
És un error *garrafal*.
És un esmolet.
És un *esqueti*.⁸
És un goig sense alegria.
És un noi espigat.
És un noi molt escotorit.
És un pardalet ensucrat.
És un petarrellot.
És un renyoc.
És un sac d'ossos.
És un saltimbanqui.
És un sang de nap.
És un sant baró.
És un tap de bassa.
És un tàvec.
És un titit.
És un toca-campanes.

⁷ Grillejar: passar el temps fent coses sense cap importància.

⁸ És una persona molt prima.

És un tros de pa beneït.
 Es va *enxerinar* / enrevenxinar.
 Es va fotre d'oros / de lloros.
 Es va fotre de peus a la galleda.
 Es va jugar els pistrincs.
 Està a la lluna de València.
 Està a punt de solfa.
 Està avorrit com *un'ostra*.
 Està ben embadalit!
 Està ben entaulat.
 Està ben escarxofat!
 Està ben *esguitarrada*.⁹
 Està ben *espetufada*.¹⁰
 Està ben gamat.
 Està ben llassat.
 Està ben morrut.
 Està ben *tirulato*.
 Està carregat de romanços.
 Està com una cabreta de llet.
 Està dat i beneït.
 Està de fregatel·la.
 Està empantanegat.
 Està emprenyat com una mona.
 Està enamorat com en Met de la burra.
 Està encaterinada.
 Està fet una coca.
 Està feta un *secai*.
 Està ficat amb calçador.
 Està molt de llet.
 Està molt de *llomillo*.
 Està negre com una *paiella*.
 Està pioc.
 Està que trina.

⁹ Que no està bé del cap, o que està despistada o confusa.

¹⁰ Dit d'una persona esgotada, que porta la roba mal posada o els cabells esbullats després de fer un esforç o una feina dura.

Està suat com un poll.
Està tip com un rèneg.
Estàs carregada de manies.
Estàs carregat de punyetes.
Estàs com una sopa.
Estàs vermell com un pigot.
Està ben empixonat.
Estiren més el braç que la màniga.
Et cardaria anant i tornant!
Et donaran l'oro i el moro.
Et foten un mal *tanto*, i endevina qui t'ha tocat.
Et fotrà una becarrada...
Et fotran una canada.
Et pogués donar la meva gana...
Et pots fer un nus a la cua.
Fa aixecar la llebre.
Fa anar a mata-degolla.
Fa anar les coses per aquí en enllà.
Fa carrisquejar les dents.
Fa caure la cara de vergonya.
Fa com en Pepet Gitano...
Fa duros a cabassats.
Fa el boig per no passar l'aigua.
Fa el *ronso*.
Fa els ulls grossos.
Fa la puta i la Ramoneta.
Fa la viu-viu.
Fa mans i mànigues.
Fa més hores que un rellotge.
Fa més pena que glòria.
Fa quatre *grilleries*...¹¹
Fa un *disfrutar* com una vaca.
Fa un fred de mil dimonis.
Fa un sol que et deixa estabornit.
Fa venir *rotija*.

¹¹ Vegeu nota 7.

Fa visita de metge.
 Farà la fi d'en cagaelàstics...
 Farà mala fi.
 Farà una *petarada*.
 Feia tronar i ploure.
 Ha caigut de quatre potes.
 Ha canviat com una mitja.
 Ha de fer tots els papers de l'auca.
 Ha de quedar bé per pebrots!
 Ha durat de Nadal a sant Esteve.
 Ha entrat amb bon peu.
 Ha fet creu i ratlla.
 Ha fet un pa com unes hòsties.
 Ha fet una atzagaiada.
 Hala com una bèstia.¹²
 Ha passat la nit del lloro.
 Ha perdut el senderi.
 Ha perdut els trucs.
 Ha quedat ben enfigassat.
 Ha quedat ben *esterneiat*...¹³
 Ha quedat *favagirat*.
 Ha quedat tot empudegat de fum.
 Ha tret faves d'olla.
 Han acabat els cordons.
 Han deixat un bon escampall.
 Han fet una bona xefla.
 Hauràs d'anar a viure sota un pont.
 Haurem d'anar a viure a dispesa.
 He mogut cel i terra buscant-lo.
 He quedat desmanegat.
 Hem de tocar el dos, que el tres ja és fora.
 Hi canten els àngels.

¹² Del verb *halar*, sinònim de menjar.

¹³ Variant del verb *esterniar* = estabornir. En el sentit que s'hi donava a casa, es referia a algú que havia caigut tan llarg com era i havia quedar estirat al terra. «Va quedar *esternaïat*, tan llarg com era».

Hi ha menjar per un regiment.
Hi ha molt de tiberi.
Hi ha molta marmanya.
Hi hauré de bregar amb un fregall.
Hi surten com bolets.
Hi té la pell morta.
Hi va perdre bous i esquelles.
Ho fa com aquell que res...
Ho faig en una esgarrapada.
Ho fan a tall de boig.
Ho ha deixat fet un nyap.
Ho repeteix tot com un *llorito*.
Ho té fet amb quatre pinzellades.
Ho tens al cap del nas.
Ho va haver d'*entrompassar* / Em faràs *entrompassar*.¹⁴
I avall que trona.
I et dirà que bufa!
I si no que vingui / baixi Déu i que ho digui.
I... tururut viola.
Ja et trauré la son de les orelles!
Ja farà alguna astracanada.
Ja ha fet alguna *grilleria*.
Ja ha hagut d'esvalotar el galliner.
Ja ha tingut que dir.
Ja han partit peres.
Ja hem arribat al cap del carrer.
Ja hi pots pujar de peus.
Ja l'ha tornat a vessar...
Ja la ballarem magra...
Ja n'arriba a dir de bestieses d'un cap de dia a l'altre!
Ja n'ha fet alguna de testa.
Ja poden cantar missa.
Ja pots *apretar* a córrer...
Ja sabem com ho peles.
Ja saps de quin peu calça.

¹⁴ Sinònim d'entrebancar.

Ja t'*aplanyo*...
 Ja t'has deixat entabanar.
 Jeu arronsat com un cuc.
 L'any que passa ja no torna.
 L'ha deixat a l'estacada.
 L'ha deixat amb tot el *percal*.
 L'ha deixat pelat com una bombeta.
 L'han donat per la menjadora.
 L'hi porta votada.
 La vergonya la va deixar al bressol.
 Li agrada marcar.
 Li agrada molt traguejar.
 Li convé com el pa que menja.
 Li fa dentetes.
 Li fa pam i pipa.
 Li fa un flac favor.
 Li fot sense embuts.
 Li fotran la cavalleria per sobre.
 Li ha agafat un rampell.
 Li ha inflat el cap amb tantes històries.
 Li poden cantar les absoltes.
 Li va deu canes ample.
 Li va dir de tot *menos* maco.
 Li va dir quatre fàstics.
 Li va fer uns alegrets...
 Li va fotre un espant que encara corre.
 Li va sortir una guirola.
 Li va ventar urpada.
 Li van cantar el gori-gori.
 Li van donar xarop de pàmpol.
 Li volen carregar els neulers.
 Li'n diré quatre de fresques.
Liberanus Domine de (...) ¹⁵
 M'he aixecat d'una revolada.
 M'he quedat dormida com un parrac.

¹⁵ Variant de l'expressió llatina *Libera nos Domine* (Deslliureu-nos, Senyor).

M'ho espero amb candeletes.
Maduraran de ràbia.
Massa que n'hi ha...
Menja com un drac.
Menja com un poll.
Menja més amb els ulls que amb la boca.
Més burro que l'anar a peu / que fet per encàrrec.
Més burro que la sola d'una sabata.
Més content que un gínjol.
Més dolenta que la tinya.
Més eixerit que un pèsol.
Més fals que un duro *sevillano*.
Més fresca que una poma (del ciri).
Més valdria un bon cel...
Músic pagat no fa bon so.
Músics i verra tot per terra.
N'està ben *emprenadat*.
N'està *ennaigat*.
N'hi ha que en faran sopes, d'això.
N'hi ha que neixen estrellats.
N'hi ha que s'hi ben *repinjolen*.¹⁶
Ni que em fotessin una pistola al pit.
Ni viu ni deixa viure.
No agafarà pedres al fetge...
No arribaràs ni a quaranta anys.
No bada boca.
No deixa mai res al seu *puesto*.
No deixa temps ni per respirar.
No diu ni ase ni bèstia.
No diu ni mitja paraula.
No eixugaràs mai.
No el voldria ni cobert d'or.
No en té / no n'hi ha ni per començar...
No en té ni per pipes.
No en trauràs pas l'aigua clara.

¹⁶ Repinjolar-se = recolzar-se, en el sentit de deixar que els altres facin la feina.

No es mereix ni l'aire que respira.
 No és més *tonto* perquè Déu no ho vol.
 No és ni carn ni peix.
 No és pas cap *palitreco*.¹⁷
 No és pas del cas, això...
 No està gaire bé del terrat.
 No et caurà mai la casa a sobre.
 No et costen gaire de guanyar, els diners...
 No et facis mala sang.
 No et/ens tenen per res.
 No gira rodó.
 No ha aixecat mai una palla de terra.
 No ha tingut temps ni de dir Jesús.
 No havia trencat mai un plat.
 No havien menjat mai calent.
 No hi aniria encara que em paguessin.
 No hi tornaria a posar els peus.
 No les tenia pas totes.
 No li arriba ni a la sola de la sabata.
 No m'ho creuria encara que m'ho juressin als peus d'un Sant Crist.
 No m'ho prendria / no m'ho beuria ni per mal de morir.
 No marxarà pas de buit.
 No me'n sé avenir.
 No mira mai qui va al darrere.
 No podem anar amb contemplacions.
 No queda res per verd.
 No *quep* en pell.
 No s'hi pensa pas dues vegades.
 No s'hi poden tenir tractes.
 No s'hi veu / hi guipa de cap ull.
 No sabem d'on surten les misses.
 No sabem de quin mal hem de morir.
 No sabria pas què dir-hi...

¹⁷ Variant de *pelatreco* (persona de poques llums, ximple), i amb influència de la paraula *palatreco*, localisme per denominar les fustes (xanques) amb què es caminava per llocs enfangats o que es fa servir encara en espectacles populars per caminar enlairat.

No sap destriar el gra de la palla.
No sap mai el vent d'on ve.
No saps mai per on agafar-lo.
No sé com vas engiponat.
No sé pas on la balla.
No se sent ni una ànima...
No se'n sent a cantar ni gall ni gallina.
No té cap mirament.
No té cor ni entranyes.
No té mai res a fotre.
No té nas ni ulls.
No té nassos.
No té ni un fil eixut.
No té on caure mort.
No té perdó de Déu.
No té pesquis.
No té res al cap.
No te'n donaran ni quatre xavos.
No tindràs mai ni un duro / ni cinc.
No toca de peus a terra.
No toca ni quarts ni hores.
No vindrà pas d'aquí / la ruïna.
No vol baixar del burro.
Només entén el que vol.
Només fa d'escarràs.
On ho ha *entafunyat* / entaforat?
On va aquesta ganassa?
Paga trinco-trinco.
Parla com una metrallera.
Per quatre rampoines que queden...
Podries anar a viure al carrer del Llop.
Porta una bena als ulls.
Porta una pegatera!
Porta unes ulleres de cul de got.
Portes la jaqueta pengim-penjam.
Porto el cap / els cabells com una boja.
Prega a Déu que...
Pregunta-ho al papa de Roma!

Prim com un gaig.
 Quan no és per naps és per cols.
 Que agafi el gaiato i que toqui el dos.
 Què en farem, d'aquesta canalla?
 Que s'hi foti fulles.
 Quedem tau a tau.
 Qui no té memòria / cap ha de tenir cames.
 Qui pogués ser gat...
 Qui t'entengui que et compri.
 Qui tingui pressa que passi davant.
 Qui tot ho vol, tot ho perd.
 Quina ànsia que fa...
 Rebençarà / quedarà rebenat com una cigala.
 Renega com un oriol / carreter.
 S'afarta com un lladre.
 S'encén com l'esca.
 S'enfila per les parets.
 S'enfila per res.
 S'ha aixecat un bufarut...
 S'ha ben engatat.
 S'ha ben girat la truita.
 S'ha ben lluit.
 S'ha cavat la pròpia fossa.
 S'ha de guanyar les garrofes.
 S'ha fet una *bussoga*.¹⁸
 S'ha sentit una terrabastada.
 S'ha tornat *lero*.
 S'han acabat els crostons.
 S'han acabat les misses.
 S'han ben *emperifollat*.
 S'han ben trobat!
 S'han canviat les tornes.
 S'hi juga el coll.
 S'ho empassa com l'hòstia.
 S'ho fotrà per barret.

¹⁸ Una banya, un bony al front.

S'ho sap com el parenostre.
S'ho va fotre esquena avall.
Salta com un oriol.
Salta com una vespa.
Sant tornem-hi.
Sats quina n'ha fet, avui?
Se l'ha ben «*aparroquinat*».
Se li ha ben vist el llautó.
Se m'entravessa el menjar.
Se n'ha anat cap cot.
Se n'ha anat de la llengua.
Se n'ha anat en orris.
Se n'ha hagut d'entornar per allà on t'ha vingut.
Se t'hi faran cigrons, en aquestes orelles.
Se'l sent / veu a venir d'una hora lluny.
Se'n dona de *menos*.
Se'n farà la pell.
Se'n pogués perdre la mena...
Se'n va d'Herodes a Pilat.
Se'n va de peres a quartos.
Se't fa un nus a la gola.
Sembla / És més prim que una esquerda de llamp.
Sembla baixat d'Osor.
Sembla cal gitano.
Sembla cal parracaire.
Sembla cosa de bruixes.
Sembla el Carnaval de Venècia.
Sembla el fill pròdig.
Sembla la cançó enfadosa.
Sembla la lluna quan fa el ple.
Sembla la marquesa pets.
Sembla la processó de Tossa.
Sembla que baixi de la Vall d'Aran.
Sembla que baixi dels llimbs.
Sembla que balli el xarleston.
Sembla que hagi fet una prometença.

Sembla que juguem a *nyaus*.¹⁹
 Sembla que parli amb la paret.
 Sembla que tingui el mal de sant Vito.
 Sembla que vagi a apagar foc.
 Sembla que vagin a tocar a rebato!
 Sembla que visqui de renda.
 Sembla un esparver.
 Sembla un mussol de rec.
 Sembla un polleric.
 Sembla un *sargento* / *sargento* setmana.
 Sembla un tap de cossi.
 Sembla una arengada.
 Sembla una caravana de l'*Oeste*.
 Sembla una lloca quan fa l'ou.
 Sembles el cul d'en Jaumet.
 Sembles el figurí de can Poch.
 Sembles la Mare de Déu de l'Empenta / dels Desesperats.
 Sembles un xai boig.
 Sempre al peu del canó.
 Sempre amb la mateixa canterella...
 Sempre aquí encauat.
 Sempre contesta / surt per *peteneres*.
 Sempre en té alguna per dir.
 Sempre es recorda de santa Bàrbara quan trona.
 Sempre està a la grenya.
 Sempre està a la saga.
 Sempre està amb *nais* i *naïcs*.²⁰
 Sempre està d'orgues.
 Sempre està de gresca.
 Sempre li passen facècies.
 Sempre porta la veu cantant.
 Sempre s'ha d'anar a toc de pito.
 Sempre s'ha d'anar amb miraments.
 Sempre s'ha de ser emmascarat d'una *paiella*.

¹⁹ Al joc de fet i amagar.

²⁰ Que es queixa de mals de poca importància.

Sempre surt amb un ciri trencat.
Sempre surt amb un estirabot.
Sempre t'has d'embolicar.
Sempre té un budell buit.
Sempre tenen unes *trifulques*...
Sempre va a contracorrent.
Sempre va a les enfosques.
Sempre va amb el lliri a la mà.
Sempre va amb una sabata i una espadenya.
Sempre va escopetejat.
Sempre voltes! / No sé què voltes...
Sense mirar prim.
Sense ni com va ni com costa.
Sense solta ni volta.
Si em punxen, no em troben sang.
Si era blanc busca'l negre.
Si ets bo per anar a dormir tard, també ho ets per llevar-te a l'hora.
Si hi anés jo ja arronsarien el *llombrigo*.
Si li'n va dir, de fastics!
Si no en vols un bol, tres tasses.
Si no ho vols creure, ves-ho a veure.
Si no t'*espellongues* una mica no t'entenc.²¹
Sol com una òliba.
Són cul i camisa.
Són de la mateixa corda.
Són dues cuques.
Te n'ha passat alguna de crespa...
Té tots els trumfos.
Té un fil de veu.
Va amb el cap cot.
Va arribar ben *embufegat*.
Va arribar xop de dalt a baix.
Va ben empeguntat.
Va ben gat / *pitofi* / s'ha ben *empitofat*.
Va carregat com un burro...

²¹ Espellongar-se = esforçar-se per explicar-se.

Va de vint-i-un botó.
Va deixar-lo esterrossat.
Va endiumenjat.
Va *escagarolat*.
Va fer uns ulls com unes taronges / com unes òrbites.
Va fet un cromó.
Va fotre un patafi...!
Va fotre un terrabastall...
Va més dret que un ciri.
Va moll com un ànec.
Va molt *enclenxinat*.
Va net i polít com un pinzell.
Va perdre la xaveta / Està malament de la xaveta.
Va pintada com una mona.
Va que xuta.
Va quedar ben esbotifarrat.
Va quedar bocabadat.
Va quedar garratibat.
Va sonar la flauta per casualitat.
Va sortir amb la cua entre cames.
Va sortir cames ajudeu-me.
Va tornar-se vermella com un perdigot.
Va venir ben nafrat.
Va vestit de vint-i-un botons.
Vaig al ralenti.
Vaig dormida per la terra.
Vaig escopetejada.
Val més que anem a retiro.
Val un imperi.
Van fer Pasqua abans de Rams.
Van tenir una bona palestra.
Veiam si en pots treure l'entrellat.
Vergonya me'n donaria...
Ves, qui ho havia de dir?
Vindrà un vendaval que s'ho emportarà tot...
Viu a l'esquena dels altres.
Viu d'aires del cel.
Vol fer entrar el clau per la cabota.

Vol manar més que el Papa.
Vol nedar i guardar la roba.
Vol saber més / Sap més que l'Enciclopèdia Espasa.
Vols parar de dir bertranades?
Xerra pels descosits.

Crítiques

A sobre vol tenir llengua...
Això és un ball de bastons.
Això és un empantano.
Això és un galimaties / garbuix / trencaclosques.
Això és un guirigall.
Això és un *trencadits*.²²
Això és un tripijoc / una *camama*.
Això és un xafarranxo.
Això és una casa de barrets.
Això és una ensarronada / Sempre es deixa ensarronar.
Això fa malastrugança.
Això fa més mal que una pedregada.
Això ja és el súmmum.
Això ja fa pudor!
Això són històries de la ràdio.
Això són *lilaines*.²³
Això són tractes de gitano.
Això talla com el meu braç.
Aquest cotxe és una carraca.
Aquest és un cul d'olla.
Aquest és un xitxarel·lo.
Aquest graneja molt.
Aquesta casa és un *intrínquilis*.
Aquesta habitació sembla un camp de batalla.
Aquí s'hi faran bardisses.
Crien com conills.

²² Que és una feina manual laboriosa, que necessita molta paciència i traça als dits.

²³ Coses de poca importància. També s'aplica a decoracions poc encertades o infantils.

De la nit en fa dia.
 De seguida t'enfiles / t'exaltes...
 Em martelleja el cervell.
 És dolent com una mala cosa.
 És dur de rosegar.
 És més bèstia que les bèsties (amb perdó de les bèsties).
 És més curt que la cua d'un conill.
 És més curt que les mànigues d'una armilla.
 És un femer!
 És un orgue de gats.
 Explica sopars de duro.
 Fa tan mal efecte com un santcristo amb pistoles.
 No acaba mai!
 No saps el que t'empatolles.
 Només fa la guitza.
 Només fa que *atracaiar*.²⁴
 Només fa que burxar.
 Només fa que buscar les puces.
 Només fa que dir-ne pestes.
 Només fa que donar voltes com un ventilador.
 Només fa que encendre el vesper.
 Només fa que porquejar el menjar.
 Només fa que posar pals a les rodes.
 Només fas que passejar!
 Només ho fa per tocar el crostó.
 Només pensa en fotre tiberis.
 Només sap remugar.
 On vas amb aquest parpal d'agulla?
 On vas amb aquests unglots!
 On vas tan desmanegat / mal girbat?
 On vas tan esperrucada?
 On vas tan espitregada?
 Què fas aquí pul·lulant?
 Què rondines?

²⁴ Atracallar = exigir, amb impaciència o amb males maneres.

Quina *llueteria* has fet?²⁵
 Sembles un estaquirot!
 Sembles un *galàput*.
 Sembles un taral·lirot!
 Sempre fot el crit al Cel.
 Sempre fuig d'estudi.
 Sempre ha d'anar a remolc.
 Sempre ha de fer comprometre!
 Sempre ha de fer l'espectacle!
 Sempre ha de venir amb *quetifets*.
 Sempre ha de xafar la guitarra.
 Sempre hi vol ficar cullerada.
 Sempre l'agafen de cap d'esquila.
 Sempre la vessa.
 Sempre li han de treure les castanyes del foc.
 Sempre troba pèls al cul.
 Sempre viu refiat.
 Si et veiessis amb els meus ulls...
 Si no t'afanyes, demà encara hi serem.
 Sortiràs calent d'orelles.
 Tan llarg/a com Déu l'ha fet/a.
 Tan veritat com el sol que ens il·lumina.
 Tant li fot el vent d'on ve.
 Té barba de llossa.²⁶
 Té el cap ple de vent / de serradures.
 Té el cap tapat.
 Té el nas de patata.
 Té el ronyó ben cobert.
 Té l'orella a cal ferrer.
 Té l'ull a la funerals.
 Té la boca d'infern.
 Té la boca de rap.
 Té la cara de zenc.

²⁵ Quina trapelleria has fet? La paraula "llueteria" té a veure amb lluert = llangardaix.

²⁶ És diu de la persona que té la barbeta allargada i prima com una llossa (cullera grossa per servir menjar).

Té la cara vermella com un pebrot de Torroella.
 Té la closca ben buida.
 Té les de perdre...
 Té les mans enfigassades.
 Té més *cuento* que en Calleja.²⁷
 Té més gana que un llop.
 Té molt de pa a l'ull.
 Té molta *filfa*.²⁸
 Té molta galvana.
 Té molta *ganussa*.
 Té molta terra a l'Havana...
 Té un os a l'esquena.
 Té un perdigó a l'ala.
 Té una cara com un pa de ral.
 Té una gana que se l'emporta.
 Té una mala grapa...
 Tenen unes batusses...
 Tens el clatell ple de tartà.
 Tens gana? Rosega't una cama.
 Tens un cap com un cigró.
 Tibat com una serp.
 Tira pedres sobre el seu sostre.
 Tot lo dia jau.
 Totes l'hi ponen...
 Tots aquests són reclutes.
 Treballa amb una parsimònia...
 Tremola com una fulla d'arbre.
 Trobaries pèls als ous.
 Tururut, qui gemega ja ha rebut!
 Ui, que està *greixando*!
 Una guerra, hauries de passar...
 Va a les palpentes.
 Va a veure qui fa el cap més gros.

²⁷ Saturnino Calleja era un conegut escriptor i pedagog de Madrid, que el 1879 hi fundà una editorial especialitzada en contes per a infants.

²⁸ Dit d'algú ostentós.

Exclamacions

Ai, quina *patuma*!²⁹
Àngela Maria!
Aniràs ben galdosa!
Cagada, pastoret!
Cago'n l'ospa!
Cagu'm la puta d'oros!
Carai, com les gasta!
Cardada!
Casu'm la mar salada.
Déu nos en guard!
El que faltava pel duró!
Els collons d'en Nara!
Endavant les atxes!
Estem ben arreglats!
Estic esparverada!
Fa catúfols!
Fuig del mig! Passa d'aquí!
Ja hi som pel tros!
Ja té pebrots!
Justa la fusta!
La mare d'en Tano quan era gitano!
Mama, on són les... ? —Al seu lloc!
Mare de Déu dels Set Dolors!
Me *casu 'm* l'orgue!
Me'n faig creus!
Mira que ets llosca!
Muts i a la gàbia!
N'hi ha a cabassos plens!
N'hi ha un fotimer!
Ni mama, ni hòsties!
Ni tu, ni vós!
No tinc pas quatre mans!
Que trapassera!

²⁹ Patuma = patacada. Es diu quan algú ha caigut i s'ha fet un patac.

Quin batibull!
 Quin bé de Déu!
 Quin *careto*!
 Quin catau!
 Quin enfarfec!
 Quin etern *disfrutar*!
 Quin paperot li fan fer!
 Quin rebombori!
 Quin sarau!
 Quina *frisanya*³⁰
 Quina mala jeia!
 Quina mala maror!
 Quina polseguera que hi ha aquí!
 Quina trepa que estan fets!
 Quina xerinola!
 Quines agalles!
 Quines galtes / penques!
 Quins papers tan molls!
 Tiroliro! (expressió per servir l'oli).
 Vatua l'olla!

Insults, penjaments i ordres

A veure si et descabdelles! / El va fer descabdellar.
 Així quedés abrandat de foc!
 Això és una gitanada!
 Això és una martingala!
 Això és Xauxa!
 Com m'hagi de treure el cinto...
 Com t'arreplegui...
 Crieu fills, pares porcs.
 Deixa que *s'espestelli*!³¹
Desembarrassa aquesta taula!
 És curt de gambals!

³⁰ Frisanya = frisança, angúnia als dits.

³¹ Espestellar-se = espavilar-se.

- És de pasta de moniato.
 És més sornut...!
 És un aixafa-guitarres.
 És un alarb.
 És un baladrer.
 És un baliga-balaga.
 És un borinot.
 És un camàndules.
 És un cap de cerilla.
 És un cap de *mesaró*.³²
 És un cap de trons i pedregada.
 És un cap escalfat / un cap verd.
 És un caragirat.
 És un carallot.
 És un català renegat!
 És un cavallot!
 És un cul de mal seure.
 És un destraler.
 És un esgarriacries.
 És un fanfària.
 És un *filitroquis*.³³
 És un *galdropes* / un *guripa* / un *tanoca* / un *rodasoques* / un *pamplines*.
 És un gat rabiós.
 És un gitanot!
 És un i(n)responsable.
 És un *llengallarg*.
 És un *perdulair* / un mal cuat / un busca-brega / un cor de *Nerón* / un
 Judes (Macabeu).
 És un pa de fang.³⁴
 És un panxacontent / un penco.
 És un papau.
 És un savi cebes / un saberut.
 És un sedasser.

³² Variant de *mesuró*, antic recipient petit per mesurar cereals, equivalent a 1/6 d'una mesura.

³³ Un afer o cosa complicada, com el fil que s'enreda a la troca.

³⁴ Aplicat a una persona o animal: indolent, pacífic, que es deixa fer.

- És un sòmimes!
 És un tabalot.
 És un tabernacle.
 És un tarambana.
 És un trapasser.
 És un *vestruç*.
 És un/a carrincló/ona.
 És una *ave de ra(m)pinya*.
 És una *bojassa*.
 És una cabra boja.
 És una *infeliça!*
 És una lladregada!
 És una llepona.
 És una maimona.
 És una mala pua.
 És una mica *laitrum* / un ximple acabat.
 És una mòmia *empedernida*.
 És una òliba / una soca.
 És una olla de cols.
 És una olla de grills.
 És una pesta bubònica.
 És una posterma.
 És una puta rebentada.
 És una verdadera misèria.
 Està fet un bon garneu.
 Està tocat de l'ala.
 Està tocat del bolet.
 Està una mica llampat.
 Et fotrè / ventaré una castanya / esterrecada / galeta / *gardela* / gleva /
masmàrria / natjada / panadera / *tunda* / *verdalaga* / vergassada / xurriacada.
 Et fotrè un ajust / clatellot...!
 Et fotrè una *somanta* d'hòsties!
 Et giraré la cara!
 Ets un bonifaci.
 Ets un sac de gemecs!
 Ets un somiatruites.
 Ets una ànima de càntir.
 Ets una favassa.

Fot-li *hòstia, catacriu!*
 Fot-li hòstia, i d'aquella una altra.
 Fot-li *verdalaga!*
 Ho pots ben fotre a mar!
 Hòstia ve, hòstia va!
 Li faria mort de conill!
 Mal llamp te partís (de foc)!
 No em busquis les pessigolles.
 No em facis torbar!
 No em maregis!
 No em toquis el voraviu.
 No em vinguis pas amb galindaines / orgues / romanços.
 No et furguis el nas.
 No et toquis aquest gra que te l'escabotaràs!
 No facis el gambirol!
 No facis l'*indio!*
 No facis l'orni.
 No m'atabalis, que només fas que atabalar-me / que ja estic prou atabalada.
 No m'inflis el cap.
 No *mastufegis* el menjar!
 No siguis cafre!
 No t'ho *espelliquis!*³⁵
 Pogués rebentar allà *on-t-és!*
 Quan et pugui haver...!
 Que n'ets de capsigrany!
 Qui t'ha parit / pelat...!
 Quin bergant!
 Quin galifardeu!
 Quin ganàpia!
 Quin gra d'ordi està fet!
 Quin home tan barroer!
 Quin individu està fet!
 Quin *mangant!*
 Quin parell de gamarussos!

³⁵ No et rasquis el gra, la ferida...

Quina barra que tenen!
 Quina colla d'individus!
 T'estavellaré el cap contra la paret!
 T'ho pots fotre per barretina!
 T'ho pots posar per corbata.
 Treu d'aquí les urpes!
 Ves a la merda tu i qui et vol bé.
 Ves a pastar fang!

Ironies

A mi, *tampis*...³⁶
 Agafarà una *torrada* / turca.
 Ai, manyaga...
 Amb això me les hac / És aquí on me les hac.
 Bona nit! I totes les puces al teu llit.
 D'altres se'n veurà.
 De més verdes en maduren.
 De tres en faran un.
 Deixa'm en pau! —Amb en Pere et deixaré, amb en Merenguera.
 Deu haver trobat alguna romeguera / Que t'has trobat amb una romeguera?
 Deus sentir el temps...
 Dignes que m'aixequi...
 Dignes-li *tonto*...
Ditxós de tu...
 Dorm com una marmota / com un tronc.
 El que m'ha de *fumbre* encara ha de néixer.
 En vessa més que no en cull.
 Entre dos no en fan un.
 Eren quatre i el *cabò*.
 És un caríssim germà.
 Et sortirà fum per les orelles.
 Fa fred! —Abriga't sota la capa d'en Peret!
 Farem com els de Ridaura, la deixarem caure.

³⁶ Del francès *tant pis*, equivalent en aquest context a «se me'n fot», «m'és igual».

Fot una cara de mico...
 Fotrà una *tormenta* que baixarà tot.
 Fuig de fam i de feina.
 Hi deixaràs les barres!
 Hi podràs ballar sardanes.
 Hi va haver un *aspergis-vergis*...³⁷
 Ho deus haver vist en somnis.
 Ho ha buscat Déu i sa Mare, i no hi ha manera.
 Ho farà el dia del Judici Final...
 Ho pots anar a buscar a les *quimbambes*.³⁸
 Ho vols deixar per llavor?
 I encara per la paga...
 Ja arriba a tenir mala llet / Ja és mala llet...
 Ja deu haver fotut alguna gatada.
 Ja em puc escarrassar, que...
 Ja en farà, de feina, aquí.
 Ja en faràs, de passerres!
 Ja en fotrem, de feina.
 Ja en tenia els collons pelats, d'això.
 Ja en tiraràs un bon tros a l'olla...
 Ja et faré anar calent / esquenadret.
 Ja et pots esperar assentat que dret et cansaràs.
 Ja has anat a fer *xipa-xapes*?³⁹
 Ja ho pots anar a buscar amb la punta d'un llamp serè.
 Ja lleparàs / tornaràs a llepar.
 Ja s'ho poden ben confitar.
 Ja se n'han ben pixat, de tot plegat.
 Ja t'ensenyaran a ajupir l'esquena.
 Ja treuen el *Cristo* gros.
 Ja venen els escura-cassoles!
 Ja vindrà una guerra, ja...
 Li haurien de fotre una bona vara de freixe per la carcanada!

³⁷ Hi ha haver un enrenou. *Aspergis vergis* és una mala interpretació d'una expressió llatina usada en el ritual de l'aspersió.

³⁸ A la quinta forca, en un lloc imprecís, llunyà. La forma "quimbambes" podria venir d'una remota serralada del centre d'Àfrica, denominada antigament Quimbambi.

³⁹ Ja t'has anat a banyar, a nedar?

No en veu tres a cavall d'un burro.
 No es desperta ni a canonades.
 No es despertaria ni que hi hagués un bombardeig / ni que caigués la bomba atòmica.

No et pensis pas que et sortirà tan bé!
 No la voldria ni cuita ni crua (aquesta persona).
 No sé pas què en farem, de tu.
 No sé pas què li trobes...
 No sé pas què se t'hi ha perdut...
 No tinguis pas por...
 On va tan *enjerseiat*?
 Pogués plorar amb els teus / seus ulls...
 Què hem de fer? Vendre la casa i anar a lloguer.
 Que ho faci Rita, la cantadora.
 Què, ho hauré de fer jo, si et sembla?
 Qui t'ha enredat? Algú ja t'ha enredat...
 Si hi vaig jo, ja veuràs com ho trobo!
 Si ho tenies al cap, fica-t'ho als peus!
 Si no el bategen per Pasqua el batejaran pel Ram.
 Si no en saps, aprèn-ne!
 Sí, ara hi corro / Sí, correu-hi tots.
 Sí, ara, ara hi estava pensant!
 Sí, és clar, la mama ja renta...!
 Té uns *lairets*!⁴⁰
 Tinguessis una bona gana / Tinguessis la meva gana.
 Vinga, anar-li fotent!

Lamentacions

Això ja passa de taca d'oli.
 Anem a empentes i rodolons.
 De malagraits l'infern n'és ple!
 El món em va caure a sobre.
 El nas em fa la gota / em raja com un càntir.
 Em crispa els nervis.

⁴⁰ Dit d'un animal de companyia que mostra alegria fent bots i saltets.

Em fa anar de corcoll.
Em fa dir uns disbarats...!
Em fa parar mico.
Em fa perdre els estreps / l'oremus!
Em fa trencar les banyes.
Em fan anar com una baldufa.
Em fan renegar encara que no vulgui.
Em faria consumir.
Em faria parar tarumba.
Em faria tenir un atac.
Em floriré de tan esperar.
Em rebotiria el cap per les parets.
Em vaig veure morta.
Em volia fondre...
Encara em farà venir basques...
Encara et diria el nom del porc...
Encara m'enrotllaries...
Encara me'l faria entrar.
Encara se'm passeja.
És un etern patir.
Estic ben apanyada.
Et deixa / Tinc el cap com un bombo / com un timbal.
Et deus pensar que faig miracles...
Et fa ballar el cap.
Et fa espeternegar!
Et fa passar per l'embut / per l'adreçador.
Et fa quedar com un porc.
Et fa rebolcar la tripa.
Et fa suar la cansalada.
Et fa treure la bilis.
Et faria anar a presidi.
Et faria anar pel pedregar.
Et faria treure les (es)tripes.
Ho he hagut de fer amb tota la pena d'aquest món.
Ja n'hi ha prou d'aquesta murga.
Ja n'hi ha prou de *mandangues*.
Ja s'hi estarà dies, això, aquí!
Les cames em fan figa.

Les coses van mal dades.
 M'agafes amb els pixats al ventre.
 M'ha caigut com un ruixat.
 M'ha costat un ull de la cara / bou i esquelles / un ronyó i part de l'altre
 / temps i paraules / Déu i ajuda.
 M'ha quedat el peu pisat.
 Mal si dius, mal si no dius.
 Merda a l'espardenya!
 No em diguis que no faci ràbia.
 No em puc refiar de ningú.
 No he pogut aclucar ull.
 No hi ha maneres!
 No me'n puc desempallegar.
 No n'hi ha un pam de net.
 No tinc delit de fer res.
 Que em vagin al darrere!
 Que tinc micos a la cara?
 Qui et penses que soc, la teva criada?
 Quina creu!
 Sembla que parli grec / És que parlo grec?
 Sempre he d'anar de pressa i *correguent*...
 Tinc com un riu d'aigua a l'esquena.
 Tinc el cap que se m'estavella / se m'estella.
 Tinc el coll enfarfegat / què és aquest enfarfec?
 Tinc el nas com una tarota.
 Valdria més un bon cel!
 Ves posant llenya al foc!

Refranys i sentències

A cor què vols, cor què desitges...
 A garrotada seca.
 A la mort hi arribaré viva.
 Alaba't, ruc, que a vendre et duc.
 Barca de canya!
 Comptat i debatut...
 De color lila, que l'amor s'hi enfila.
 De color rosa, que l'amor s'hi posa.

De desagraits l'infern n'és ple.
De grat o per força.
De moliner mudaràs i de lladre no te n'escaparàs.
De ponent, ni vent ni gent.
Déu dona pa a qui no té dents.
Déu el/la tingui allà on vulgui.
Déu hi faci més que nosaltres.
Déu l'hagi perdonat... Que ningú li ha dit d'avui.
Déu t'ho pagui.
Déu tanca una porta però n'obre una altra.
El març manlleua dies a l'abril.
El més calent és a l'aigüera.
El pecat ha fet forat.
El qui fa el que pot no està obligat a més.
Els bojos fan bitlles.
Els justos van al Cel.
En un gat flac tot són puces.
És pitjor el remei que la malaltia.
Es pot dir el pecat però el pecador no.
Hi ha mals que no volen soroll.
La ceba per esmorzar és or, per dinar plata i al vespre, mata.
La llengua no té ossos però en trenca de ben grossos.
Mentre hi hagi burros hi haurà gent que anirà a cavall.
Mig món se'n riu de l'altre mig.
No es pot dir mai «d'aquesta aigua no en beuré».
No es pot dir mal que no surti l'animal.
No te'n fiis de cap home que porti pantalons / que tingui nas a la cara.
Per sant Andreu pluja o neu.
Per sant Silvestre, per la porta o per la finestra.
Per sant Vicenç el Sol toca pels torrents, i allà on no hi tocarà ni casa ni
vinya no hi vagis a plantar.
Per santa Llúcia pas de puça, per Nadal pas de pardal, per sant Esteve,
pas de llebre.
Quan al cel hi han cabretes, al terra hi ha pastetes.
Quan era mort el combregaren (per falta de sagraments).
Qui canta a la taula i xiula al llit no té el seny gaire eixerit.
Qui no té un all té una ceba.
Qui paga, mana.

Sant Cugat del Vallès, que molts l'anomenen i no saben on és.
Sant Pol, quina hora és?
Si res li escau, poseu-li blau.
Tant com plou el vent n'eixuga.
Tot són vuits i nous i comptes que no lliguen.
Totes les masses piquen.

